

Nik Trontelj

Zapisniki sej učiteljskega zbora Slovenske begunske gimnazije Vetrinju, nato Peggez, za šolsko leto 1944/45

Zapisniki sej učiteljskega zbora Slovenske begunske gimnazije v Vetrinju in Peggezu obsegajo čas od julija do septembra 1945. Prva seja se je vršila 7. 6. 1945, a zapisnik ni ohranjen. Vsebina naslednjih sej je zabeležena v pričujočih zapisnikih, in sicer od 11. 6. 1945 do 29. 9. 1945. V tem obdobju se je zvrstilo sedem sej, od tega le dve v Vetrinju (11. 6., 18. 6.), pet pa v Peggezu (8. 7., 3. 8., 27. 8., 12. 9., 29. 9.), kamor so se begunci preselili poleti 1945.

Priprave na ustanovitev gimnazije je sprva vodil prosvetni referent dr. Jože Lovrenčič, ki pa je kmalu zapustil taborišče v Vetrinju, zato ga je 5. 6. 1945 nasledil ravnatelj Marko Bajuk. Glavna naloga učiteljskega zbora je bila organizirati šolo in začeti z vzgojno-izobraževalnimi dejavnostmi, ki so jih zasnovali na dveh ravneh: osnovna (ljudska) šola in srednja šola. Najprej je začela delovati ljudska šola. Za srednjo šolo je bilo prijavljenih 144 dijakov, a se je število povečevalo, zato so mogli osnovati klasično gimnazijo. Učiteljski zbor je pospešeno iskal pedagoški kader za posamezne predmete. Oblikovali so mešane razrede z dečki in deklicami. Pouk je bilo zahtevno organizirati, saj vsi dijaki niso imeli istega predznanja. Nekateri so imeli do meseca maja še redni pouk v domovini, drugi pa neredno ali pa so imeli že dlje časa prekinjene šolske obveznosti. Namen organizacije pouka v taborišču je bil najprej omogočiti dokončanje tekočega šolskega leta, ki naj bi se sprva zavleklo do konca julija, a je nazadnje trajalo do konca avgusta. Predmeti, ki so jih dijaki poslušali, so bili: verouk, slovenski jezik, nemški jezik, italijanski jezik, latinski in grški jezik, zgodovina, zemljepis, matematika, kemija, fizika itd. Vodstvo šole je učitelje iskalo tudi v taborišču v Lienzu. Po preselitvi beguncev v Peggez na prelomu junija in julija 1945 se je pouk za nekaj časa prekinil, saj so imeli Slovence na novi lokaciji težave s primernimi prostori in tihim nasprotovanjem tamkajšnjega komandanta.

Težave, s katerimi so se Slovenci pri organiziranju šolske dejavnosti srečevali že v Vetrinju, so bile povezane zlasti z iskanjem ustreznih prostorov za pouk in pridobivanjem šolskih knjig. Zapisniki poročajo, da si je vodstvo šole knjige izposodilo pri jezuitih v Celovcu, nekaj pa jih je uspelo nabaviti v antikvariatu. Nekaj dijakov je šolske knjige prineslo s seboj iz domovine.

Slovenska šola je bila sicer deležna odobravanja s strani angleškega vodstva taborišča. Že v Vetrinju sta bila šoli naklonjena majorja Bell in Barry, ki sta spremljala razvoj šolske dejavnosti. Poverjenik za vzgojo pri vojaški upravi v Celovcu gospod Baty je v Peggezu prišel na pogovor z ravnateljem Bajukom, ki mu je natančno predstavil delo, poverjenik pa je tudi hospitiral pri nekaj urah pouka. Delo slovenske gimnazije je v svojem poročilu zelo pohvalil.

Celotno delo na gimnaziji je sledilo formalnim šolskim predpisom iz predvojne Jugoslavije. Vodstvo šole je bilo posebej pozorno na osebno omiko in lepo vedenje dijakov. Strogo so prepovedali kajenje, tudi bivšim domobrancem, četudi je kdo od njih v vojaških enotah

dosegel pomembnejši čin. Poslanstvo šole je bilo predvsem izobraziti mlade, ki so jim izredne razmere onemogočile normalno šolanje. V zapisnikih sej odseva vodilo, da je treba z vso vnemo in vestnostjo ustanoviti slovensko gimnazijo in poskrbeti za mlade, ki so zaradi vojnih dogodkov »raztreseni« in je marsikdo »izgubil ravnotežje« (18. 6. 1945). Kriterij in pričakovanja profesorjev so bila visoka. Ravnatelj je spodbujal k zahtevnosti do dijakov v prepričanju, da je opravljanje šolskega dela za mladino v taborišču prva dolžnost. Zgovorne so njegove izjave: *»Kdor ne bo pridno delal, ne bo ocenjen pozitivno«* in *»Kdor bo nereden ali ne bo marljivo delal, tega bomo odstranili«* (18. 6. 1945). S tem je učiteljski zbor želel ohranjati primerno raven izobraževanja in discipline na gimnaziji.

Iz zapisnikov sej izvemo še, da se je novo šolsko leto 1945/46 v Peggezu pričelo 15. 10. 1945.